

WPISUJE UCZEŃ

KOD UCZNI

--	--	--

DATA URODZENIA UCZNI

--	--	--	--	--	--	--

dzień miesiąc rok

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY

miejsce
na naklejkę
z kodem

☐ dysleksja

EGZAMIN W TRZECIEJ KLASIE GIMNAZJUM Z ZAKRESU PRZEDMIOTÓW HUMANISTYCZNYCH

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw egzaminacyjny zawiera 14 stron.
Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Na tej stronie i na karcie odpowiedzi wpisz swój kod i datę urodzenia.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach od 1. do 20. są podane cztery odpowiedzi: A, B, C, D.
Odpowiada im następujący układ na karcie odpowiedzi:

A	B	C	D
---	---	---	---

Wybierz tylko jedną odpowiedź i zamaluj kratkę z odpowiadającą jej literą – np. gdy wybrałeś odpowiedź "A":

	B	C	D
---	---	---	---

6. Staraj się nie popełnić błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz,
błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zamaluj inną odpowiedź.

	B	C	
---	---	---	---

7. Rozwiązania zadań od 21. do 26. zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
8. Redagując odpowiedzi do zadań, możesz wykorzystać miejsca opatrzone napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

KWIECIEŃ 2006

Czas pracy:
120 minut

Liczba punktów
do uzyskania: 50

I śmiech niekiedy może być nauką

Tekst I

W psychologii nie istnieje taka dziedzina badawcza jak psychologia humoru. Nie ulega jednak wątpliwości, że uśmiech odgrywa ogromną rolę w życiu zarówno dzieci, jak i dorosłych. O uśmiechu i poczuciu humoru z dr Bożeną Makselon-Kowalską rozmawia Magdalena Buszek.

MAGDALENA BUSZEK: Jaki jest związek psychologii z humorem?

BOŻENA MAKSELON-KOWALSKA: Psychologię z humorem łączy bardzo wiele. Człowiek nie mógłby się obejść bez śmiechu i poczucia humoru. Rodzimy się ze skłonnością do okazywania radości. Uśmiech jest jedną z podstawowych reakcji niemowlęcia.

MB: Jakie są oblicza humoru?

BM-K: Naukowcy doszli do przekonania, że poczucie humoru nie jest czymś jednorodnym. Humor może mieć charakter pozytywny i konstruktywny lub wręcz przeciwnie – może być negatywny, destruktywny. Z pozytywnymi przejawami humoru mamy do czynienia wtedy, gdy dzięki niemu lepiej radzimy sobie z trudnymi sytuacjami w naszym życiu: śmiejąc się, rozładowujemy napięcie w kontaktach z ludźmi, dzięki humorystycznemu podejściu do świata nabieramy dystansu do siebie, otoczenia oraz innych ludzi. Istnieje także inny aspekt śmiechu, o którym zwykle się nie mówi. Dotyczy on śmiechu pojawiającego się w sytuacji, gdy ludzie chcą załatwić porachunki między sobą. Wtedy służy on do tego, by powiedzieć uszczypliwą uwagę lub wyśmiać czyjeś słabości.

MB: Skąd się w nas bierze poczucie humoru, rodzimy się z nim, czy też kształtuje się ono w miarę dorastania?

BM-K: Jak już wspominałam, rodzimy się ze skłonnością do okazywania radości, śmiejemy się, gdy jesteśmy zadowoleni, gdy jest nam dobrze. To, w jakim kierunku będzie ewoluować nasze poczucie humoru, jest w dużym stopniu uwarunkowane doświadczeniami życiowymi.

MB: Czy możemy nauczyć się bycia wesołym?

BM-K: Przez całe życie kształtujemy pewien smak obejmujący poczucie humoru. Decyduje on o tym, że żarty rozśmieszające jedną osobę do łez dla innej mogą być wręcz żałosne.

MB: Czy śmiechem można leczyć ciało i duszę człowieka?

BM-K: Śmiech ma dobry wpływ na naszą psychikę i oddziałuje na nasz układ krążenia, „masuje” serce i dotlenia krew. W czasie spontanicznego śmiechu wytwarzają się w organizmie przeciwciała chroniące nas przed wirusami i drobnoustrojami, zwłaszcza atakującymi górne drogi oddechowe. Mówi się, że można leczyć śmiechem. Uśmierza on ból przez wytwarzanie naturalnych środków przeciwbólowych – endorfin.

MB: Czy możemy poprawić sobie humor, uśmiechając się do innych ludzi?

BM-K: Zdecydowanie tak. Często nie doceniamy roli uśmiechu w naszym życiu. Z dnia na dzień, z roku na rok smutniejemy. Uśmiech może sprawić cuda: wysłany do kogoś na pewno zostanie odwzajemniony przez jego adresata.

Na podstawie: *Z roku na rok smutniejemy*, www.pretext.us.edu.pl.

Do rozwiązania zadań od 1. do 5. wykorzystaj Tekst I.

Zadanie 1. (0-1)

Tekst I to

- A. reportaż.
- B. felieton.
- C. wywiad.
- D. sprawozdanie.

Zadanie 2. (0-1)

Tematem Tekstu I

- A. jest dziedzina badawcza psychologii.
- B. są relacje międzyludzkie.
- C. jest wpływ śmiechu na długość życia człowieka.
- D. są śmiech i poczucie humoru.

Zadanie 3. (0-1)

Z odpowiedzi na pytanie: *Jakie są oblicza humoru?* wynika, że

- A. humor ma zawsze jedno oblicze.
- B. oblicza humoru mogą być bardzo różne.
- C. oblicza humoru niezwykle trudno sklasyfikować.
- D. występowanie humoru jest uwarunkowane genetycznie.

Zadanie 4. (0-1)

Rozmówczyni Magdaleny Buszek jest zdania, że śmiech

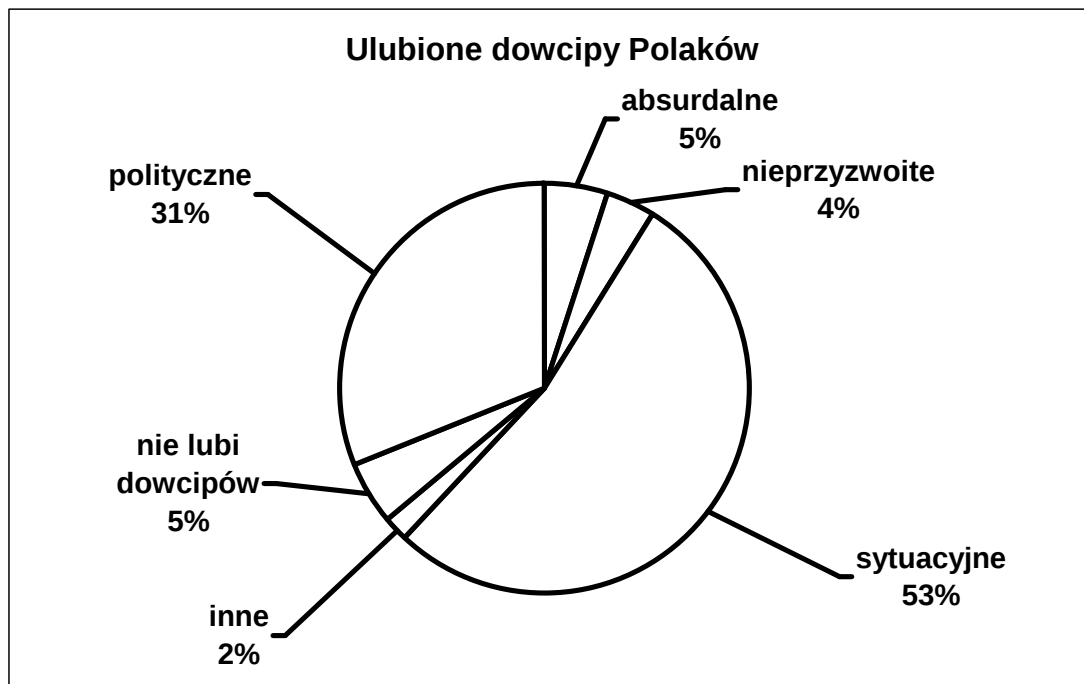
- A. jest ulubioną bronią człowieka.
- B. odgrywa ważną rolę w życiu człowieka.
- C. ma decydujący wpływ na oblicze współczesnego świata.
- D. jest najistotniejszym przejawem kultury osobistej człowieka.

Zadanie 5. (0-1)

W wypowiedzi: *Przez całe życie kształtujemy pewien smak obejmujący poczucie humoru. Decyduje on o tym, że żarty rozśmieszające jedną osobę do łez dla innej mogą być wręcz żałosne* słowo smak odnosi się do

- A. ogółu poglądów głoszonych przez psychologów.
- B. zmysłu decydującego o upodobaniach kulinarnych.
- C. apetytu; przyjemności, jaką może sprawiać jedzenie.
- D. gustu; elegancji, poczucia piękna i wytworności.

Do rozwiązania zadań 6. i 7. wykorzystaj poniższy diagram.

Na podstawie: Zdzisław Pietrasik, *Z kogo się śmiejecie*, [w:] „Polityka” 2001, nr 13.

Zadanie 6. (0-1)

Polacy najbardziej lubią dowcipy

- A. absurdalne i sytuacyjne.
- B. polityczne i nieprzyzwoite.
- C. sytuacyjne i polityczne.
- D. niesklasyfikowane i sytuacyjne.

Zadanie 7. (0-1)

Z diagramu wynika, że

- A. wszyscy ankietowani lubią dowcipy.
- B. ankietowani różnie odnoszą się do dowcipów.
- C. połowa ankietowanych nie lubi dowcipów.
- D. ankietowanych nie śmiesz dowcipy niedorzeczne.

Tekst II

Mają we zwyczaju bracia mniejsi¹ pościć w niektóre dni roku, wtedy to nie jedzą po klasztorach mięsa; kiedy jednakże znajdują się w podróży, z racji tego, że żyją z jałmużny, mogą jeść, co przed nich postawia. Tak więc, podróżując, natknęli się dwaj bracia z onego zakonu w gospodzie na pewnego kupca, który zasiadł z nimi przy jednym stole, na który przyniesiono, z racji, że uboga to była gospoda, jedno tylko pieczone kurczę; kupiec, widząc, że kurczęcia mało dla niego, zwrócił się do zakonników i rzekł:

– Jeśli mnie pamięć nie myli, żadną miarą nie jadacie w waszym zakonie mięsa w te dni.

Na które to słowa musieli bracia, z racji reguły², nie wdając się w dyskurs, odpowiedzieć, że prawdę rzekł; tak tedy spełniło się, czego kupiec pragnął, i zjadł kurczę, a bracia, jak umieli, tak musieli sobie poradzić.

Po takiej uczcie trzech biesiadnicy udali się w drogę razem, a uszedłszy kawał drogi i natrafiwszy na rzekę szeroką i głęboką, jako że pieszo podróż odbywali – bracia z racji ubóstwa, a kupiec skapstwa – wypadało, żeby jeden z braci, którzy bosi³ byli, przeniósł na plecach owego kupca; tak tedy jeden z nich dawszy mu do potrzymania sandały, wsadził go sobie na plecy.

Stało się, że gdy brat ów znajdował się na środku rzeki, przypomniał sobie o regule zakonnej, a zatrzymawszy się w tym trudzie świętego Krzysztofa⁴, podniósł głowę w stronę kupca, co mu ciążyło, i rzekł:

– Powiedz mi, nie masz ty czasem ze sobą pieniędzy?

– Jakże by – odrzekł kupiec – czyżbyście sądzili, że taki kupiec jak ja podróżuje bez pieniędzy?!

– Biedny ja – rzekł zakonnik – reguła zabrania nam nosić przy sobie pieniądze!

I wrzucił kupca do rzeki. Kupiec uznawszy, że wyrządzony braciom despekt⁵ pomścili w uciśniony zaiste sposób, z wesołym śmiechem, spokojnie, poczerwieniawszy ze wstydu, zemstę oną zniósł.

Leonardo da Vinci, *Krotochwila*⁶, jaką zakonnik jeden wyrzucił kupcowi pewnemu, tł. L. Staff, [w:] *Dawna nowela włoska*, Warszawa 1969.

¹ bracia mniejsi – franciszkanie

² reguła – tu: zbiór norm postępowania ustalonych dla zakonników przez założyciela zakonu i potwierdzonych przez papieża lub biskupa

³ bosi – niektórzy zakonnicy zgodnie z surową regułą zakładali sandały na boscie stopy

⁴ święty Krzysztof – patron podróżnych; trudnił się przenoszeniem ludzi przez rzekę; jednym z przenoszonych miał być kilkuletni Chrystus [Krzysztof = Christophoros ‘niosący Chrystusa’]

⁵ despekt – obraźliwe lub lekceważące zachowanie wobec kogoś; obraza

⁶ krotochwila – tu: krótki utwór o charakterze żartobliwym, operujący głównie komizmem sytuacyjnym

Do rozwiązywania zadań od 8. do 11. wykorzystaj Tekst II.

Zadanie 8. (0-1)

Kupiec, aby osiągnąć cel, odwołał się do

- A. uczuć zakonników.
- B. swego samopoczucia.
- C. norm społecznych.
- D. reguły zakonnej.

Zadanie 9. (0-1)

Wyrażenie: *trud świętego Krzysztofa* oznacza w tekście *krotochwili*

- A. przenoszenie kupca przez rzekę.
- B. przenoszenie bagażu przez rzekę.
- C. przeprawę zakonników przez rzekę.
- D. przeprawę kupca przez rzekę.

Zadanie 10. (0-1)

Przedmiotem kpiny w *krotochwili* jest

- A. wygląd kupca.
- B. wygląd zakonnika.
- C. postawa zakonnika.
- D. postawa kupca.

Zadanie 11. (0-1)

Które powiedzenie najtrafniej ilustruje zdarzenie przedstawione w Tekście II?

- A. Kto mieczem wojuje, od miecza ginie.
- B. Niósł ślepy kulawego.
- C. Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu.
- D. Syty głodnego nie zrozumie.

Zadanie 12. (0-1)

Autor *Krotochwili*, jaką zakonnik jeden wyrządził kupcowi pewnemu jest znany przede wszystkim jako

- A. bajkopisarz epoki starożytnej.
- B. szesnastowieczny dramaturg.
- C. malarz przełomu XV i XVI wieku.
- D. malarz przełomu XVI i XVII wieku.

Tekst III

- ¹ Dawnymi czasy, jak pewna wieść niesie,
Czterech podróżnych zabłądziło w lesie,
Mróz był tak mocny, noc była tak ciemną,
Że chęć podróży stała się daremną.
- ⁵ Ogień więc rozłożyli
I dnia czekać uradzili.
– Trzeba by – rzecze jeden i poziewa –
Przynieść więcej drzewa.
– Trzeba by – rzecze drugi
¹⁰ Legając jak długi –
Rozszerzyć ogniska,
By wszystkich grzało z bliska.
– Trzeba by – zamruczał trzeci –
Czym zasłonić od zamieci.
¹⁵ – Trzeba by nie spać – bąknął czwarty,
Na łokciu oparty.
Tak każdy powiedział,
Co wiedział,
I myśląc jeszcze o lepszym sposobie,
²⁰ Zasnął sobie.
Cóż z tego: ogień zgasł, a nieostrożni
Pomarli podróżni. –
Gdzie bez czynu sama rada,
Biada radźcom, dziełu biada!

Aleksander Fredro, *Trzeba by*, [w:] *Pisma wszystkie*, t. XII, Warszawa 1962.

Do rozwiązania zadań od 13. do 15. wykorzystaj Tekst III.

Zadanie 13. (0-1)

Bohaterami utworu Aleksandra Fredry są

- A. znani z historii podróżnicy.
- B. fikcyjne postacie podróżnych.
- C. podróżni – znajomi narratora.
- D. narrator i jego towarzysze podróży.

Zadanie 14. (0-1)

Podróżni nocowali w lesie, ponieważ

- A. zabłądzili w ciemnościach.
- B. tak zaplanowali nocleg.
- C. nagle poczuli zmęczenie.
- D. nie mieli pieniędzy na nocleg.

Zadanie 15. (0-1)

Podróżni nie przetrwali noclegu w lesie, gdyż

- A. nie mieli nic do jedzenia i picia.
- B. nie przewidzieli narastającego chłodu.
- C. nie wiedzieli, co robić w zaistniałej sytuacji.
- D. nie podjęli niezbędnych działań i zasnęli.

Do rozwiązania zadań od 16. do 19. wykorzystaj reprodukcję.

Jacek Sasin, *Do Unii i z powrotem.*

Zadanie 16. (0-1)

Praca Jacka Sasina jest

- A. rysunkiem satyrycznym.
- B. grafiką użytkową.
- C. szkicem z natury.
- D. fotografią artystyczną.

Zadanie 17. (0-1)

Autor przedstawionej pracy

- A. ośmiesza postacie z życia politycznego.
- B. komentuje otaczającą go rzeczywistość.
- C. przedstawia fakt historyczny.
- D. informuje o wydarzeniu kulturalnym.

Zadanie 18. (0-1)

Praca Jacka Sasina ma

- A. przekonać, że jakoś to będzie.
- B. uświadomić, że nie święci garnki lepią.
- C. rozbawić i skłonić do przemyśleń.
- D. wzruszyć i wzbudzić litość.

Zadanie 19. (0-1)

Prezentowana praca mogła powstać najwcześniej w roku

- A. 1989.
- B. 1990.
- C. 2004.
- D. 2005.

Zadanie 20. (0-1)

Wskaż szereg, w którym fakty historyczne zapisano chronologicznie.

- A. Obrady Okrągłego Stołu, zburzenie muru berlińskiego, przystąpienie Polski do NATO, wejście Polski do Unii Europejskiej.
- B. Zburzenie muru berlińskiego, obrady Okrągłego Stołu, wejście Polski do Unii Europejskiej, przystąpienie Polski do NATO.
- C. Wejście Polski do Unii Europejskiej, obrady Okrągłego Stołu, zburzenie muru berlińskiego, przystąpienie Polski do NATO.
- D. Przystąpienie Polski do NATO, obrady Okrągłego Stołu, zburzenie muru berlińskiego, wejście Polski do Unii Europejskiej.

Zadanie 21. (0-1)

Uzupełnij tabelę, wpisując numery odpowiednich wersów utworu Aleksandra Fredry *Trzeba by*.

Element kompozycji		Numery wersów
Wstęp:	przedstawienie okoliczności zdarzenia	
Rozwinięcie:	prezentacja postaw i zachowań bohaterów	
Zakończenie:	ukazanie konsekwencji postawy bohaterów	
Morał:	pouczenie wynikające z bajki	

Zadanie 22. (0-4)

Streść w 3 – 4 zdaniach utwór Aleksandra Fredry *Trzeba by*.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tekst IV

I śmiech niekiedy może być nauką,
 Kiedy się z przywar¹, nie z osób natrząsa;
 I żart dowcipną przyprawiony sztuką
 Zbawienny, kiedy szczypie, a nie kasa;

Ignacy Krasicki, *Monachomachia* (fragment), Wrocław 1969.

¹ przywara – wada zasługująca na upomnieniu; złe przyzwyczajenie

Zadanie 23. (0-2)

Cytując odpowiednie fragmenty Tekstu IV, podaj warunki, jakie – zdaniem autora – powinny spełniać:

- pouczający śmiech –
- „zbawienny” żart –

Zadanie 24. (0-2)

Wymień wady i zalety kupca z *Krotochwili*, jaką zakonnik jeden wyrządził kupcowi pewnemu Leonarda da Vinci.

wady:

.....

zalety:

.....

Zadanie 25. (0-5)

Napisz ogłoszenie o konkursie na rysunek satyryczny, którego tematyka będzie dotyczyła życia szkoły.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Napisz rozprawkę, w której uzasadnisz, że śmiech niekiedy może być nauką. Odwołaj się do przykładów z literatury lub filmu, ewentualnie z obu tych dziedzin.

This image shows a full page of a handwriting practice worksheet. It consists of multiple sets of three horizontal dashed lines spaced evenly down the page, providing a guide for letter height and placement. The background is plain white, and there are no other markings or text present.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Brudnopis